

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
(назва інституту)

КАФЕДРА МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
проф. Телячий Ю.В.

Ю.В. Телячий

«___» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ РЕСТАВРАЦІЇ

(повна назва навчальної дисципліни)

Для здобувачів вищої освіти

галузь знань 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва)
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(шифр і назва спеціальності)
освітній рівень бакалавр
(бакалавр, магістр)
освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(назва освітньої програми)
спеціалізація _____
(за наявності) (назва спеціалізації)
вид дисципліни за вибором

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>залік</u>

Викладач: кандидат мистецтвознавства Ревенок Наталія Миколаївна,
доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Київ – 2021

Розробник(и):

Ревенок Наталія Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи

ПОГОДЖЕНО:
Директор Інституту _____
(Дичковський С.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри _____
(Федорук О.К.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 4 від «30» 08 2021 р.

Протокол № 1 від «17» 08 2021 р.

Схвалено науково – методичною радою Академії

Протокол від «30» 08 2021 року № 4

Голова науково-методичної комісії _____ (Телячий Ю.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«30» 08 2021 року

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Навчальна дисципліна включена до навчального плану підготовки бакалаврів та є частиною блоку обов'язкових дисциплін, а також має міждисциплінарний характер, утворюючи постійні зв'язки з іншими фаховими дисциплінами.

«Основи реставрації» – дисципліна, яка разом з іншими дисциплінами віднесена до числа обов'язкових дисциплін першого освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» (4 курс, 7 семестр) і забезпечує підготовку мистецтвознавців-експертів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна базується на знаннях, спільних для курсів гуманітарних дисциплін: історії зарубіжного мистецтва, історії декоративно-прикладного мистецтва, історії архітектури, міфології в образотворчому мистецтві.

Навчальна дисципліна «Основи реставрації», що викладається на IV курсі є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують мистецтвознавчий профіль фахівця-експерта в області образотворчого мистецтва й визначають необхідні навички для здійснення аналізу художніх творів образотворчого мистецтва. та

Навчальна дисципліна «Основи реставрації», що передбачена навчальним планом НАКККіМ для студентів IV курсу, в 7 семестрі (загальна кількість годин – 90 годин (кредитів ЄКТС – 3): аудиторні години – (лекційні – 16 год., практичні заняття – 16 год), для самостійної роботи студентів визначено 58 год.) і є важливою складовою формування теоретичних знань та практичних навичок фахівців у сфері сучасного мистецтвознавства.

2. Мета дисципліни – ознайомити студентів з існуючими теоретичними та практичними прийомами реставрації пам'яток образотворчого та декоративного мистецтва у їхньому взаємозв'язку з історією матеріальної культури; сформувати практичні навички в галузі наукової реставрації.

3. Завдання курсу:

- ознайомити студентів із сучасними методиками реставрації творів декоративно-прикладного мистецтва з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- вивчити методи наукового опису й аналізу предметів з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- сформувати навички складання наукового опису досліджуваного предмету;
- ознайомити з технологічними особливостями виробництва, обробки та оздоблення виробів з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- навчити визначати матеріали з металу, кераміки, органічних матеріалів та їх типологічну приналежність;
- засвоїти необхідну термінологію, основних понять та визначень.

4. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- знання сучасних досягнень у музейних цінностей;
- навички визначення різних груп музейних у галузі наукової реставрації предметів з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- знання основних властивостей пам'яток з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- знання основних техніко-технологічних прийомів виготовлення та обробки виробів з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- знання методів наукового опису й аналізу предметів з металу, кераміки, органічних матеріалів;
- знання сучасних етичних й естетичних вимог проведення наукової реставрації пам'яток культури.

У результаті опанування навчальної дисципліни студенти повинні набути такі програмні **компетентності**:

– **інтегральна**: здатність розв’язувати складні завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва і реставрації, а також експертизи творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих знань з теорії, історії мистецтва та експертизи;

– **загальні**: здатність генерувати нові ідеї (креативність);

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

– здатність застосовувати на практиці знання, навички та уміння, набуті у результаті дослідницької роботи;

– здатність до планування і управління проектами;

– **фахові**: здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки;

– здатність усвідомлювати взаємозв’язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань з образотворчого та декоративного мистецтва;

– здатність володіти знанням базової наукової реставрації, методичної літератури;

Опановуючи навчальну дисципліну студент повинен дотримуватися академічної доброчесності, визначеної в НАКККіМ.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Знати понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни; методи і методики консервації, розчищення нестійких та стійких забруднень з металу, кераміки, органічних матеріалів.	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	20%
2.	Вміти проводити лабораторні дослідження; визначати та описувати стан збереженості творів їх технологічні, стилістичні особливості; складати програми реставраційних заходів та підбирати методики; проводити основні реставраційно-консерваційні заходи; вести реставраційну документацію; проводити дослідницьку роботу, використовуючи результати досліджень для атрибуції.	Лекції, практичні заняття	Опитування, тестування, перевірка практичних завдань	20%
3.	Знати походження, розвиток творів кераміки, металу, органічних матеріалів та технологію їх виготовлення; основні причини руйнування та забруднення виробів; реставраційні матеріали та їх властивості.	Лекції, практичні заняття	Опитування, перевірка, практичних завдань	30%
4.	Застосовувати отримані знання на практиці; вміти використовувати навички аналізу українського мистецтва ХХ століття, ефективно проводити атрибуцію відповідних творів мистецтва	Семінарські заняття	Опитування, перевірка, практичних завдань	30%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

№	Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
	Програмні результати навчання (назва)					
1	Грунтовні знання історії образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації, мистецтвознавчої експертизи, основ законодавства у галузі культури і мистецтв	РН 1				
	Глибокі знання визначеної сфери дослідження у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії		РН 2			
	Володіння техніками, прийомами та методиками реставрації та консервації мистецьких творів і пам'яток культури			РН 3		
2	Уміння здійснювати реставрацію та консервацію творів металу, кераміки, органічних матеріалів.				РН 4	
3	Володіння методами опрацювання наукової літератури з реставрації, узагальнення та аналізу матеріалу з дотриманням норм академічної доброчесності, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в галузі наукової реставрації.				РН 7	
4	Здатність до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самовдосконалення та продовження професійного розвитку.					РН 10

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» (від 31 жовтня 2018 р. наказ №187-0).

Система оцінювання охоплює вхідний, поточний, модульний і підсумковий контроль. Результати навчання здобувачів вищої освіти в Академії оцінюють за шкалою Академії, чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), шкалою ЄКТС («А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»).

7.1. Форми оцінювання здобувачів вищої освіти:

- семестрове оцінювання:

- Контрольна робота з тем ЗР* (тест): – 25 балів/ 15 балів**.
- Самостійне завдання 1: РН 1.2. – 20 балів/ 12 балів.
- Самостійне завдання 2: РН 1.3. – 20 балів/ 12 балів.
- Проведення колоквиуму: РН 1.3. – 15 балів/ 9 балів.
- Підсумкова контрольна робота (екзамен): – 20 балів / 12 балів.

* ЗР – змістовий розділ.

** максимальний бал/ порогів бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2. Організація оцінювання

Контроль за якістю навчання здобувача вищої освіти здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів здобувача вищої освіти формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістових розділів (бали, отримані за контрольну роботу (у формі

тестування), презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійного завдання, участі у колоквіумі, а також бали, які отримані за підсумкову роботу (екзамен).

Зразки тестових завдань для контрольної роботи, перелік самостійних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи є складовою у Навчально-методичному комплексі з даної дисципліни.

Зміст курсу складає єдиний змістовний розділ. Змістовий розділ включає лекції, самостійну роботу здобувачів вищої освіти, які завершуються контролем рівня засвоєння якості програмного матеріалу відповідної частини курсу.

Змістовий розділ				Підсумкова робота / залік
80 залікових балів				
(максимум)				
Самостійна робота	Контрольна робота	Колоквіум	Самостійна робота	
20	25	15	20	20
(максимум)	(максимум)	(максимум)	(максимум)	(максимум)

Умовою допуску до підсумкової роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання контрольних робіт, виконання самостійних робіт та участь у колоквіумі, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова робота / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності здобувача вищої освіти з поважних причин відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» (від 31 жовтня 2018 р. наказ №187-0).

Екзамен виставляється за результатами роботи впродовж усього семестру. Здобувач вищої освіти, який набрав суму залікових балів (60) має право, отримати підсумкову оцінку за екзамен за результатами контролю. Здобувачі вищої освіти, які набрали протягом семестру менше 60 балів, обов'язково складають екзамен.

Присутність **всіх здобувачів вищої освіти на заліку** є обов'язковою.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59	Незадовільно	FX
1-34		F

8. Структура навчальної дисципліни.

№ з/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Прак.	СРС
1	2	3	4	5	6
7 семестр					
Змістовий розділ «Теорія та практика реставрації творів мистецтва»					
1	Історичне формування наукової реставрації. Міжнародні правові акти у сфері збереження культурної спадщини.	10	2	2	6
2	Основні поняття реставрації. Мета і завдання реставраційної діяльності.	10	2	2	6
3	Методи дослідження творів образотворчого та декоративного мистецтва	10	2	2	6
4	Вивчення стану збереженості пам'яток, методика їх опису та складання програм реставраційних заходів. Хімічні речовини в практиці консервації пам'яток.	12	2	2	8
5	Профілактика руйнувань творів мистецтва	12	2	2	8
6	Основні процеси консервації та реставрації творів образотворчого мистецтва.	12	2	2	8
7	Основні процеси консервації та реставрації творів декоративно-ужиткового мистецтва.	12	2	2	8
8	Ведення реставраційної документації	12	2	2	8
Всього за навчальною дисципліною		90	16	16	58

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 16 год.

Практичних – 16 год.

Аудиторних – 32 год.

Самостійна робота – 58 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Виннер А.В. Матеріали масляної живописи. М., 2000.
2. Киплик Д. И. Техника живописи. М., 2000
3. Реставрация монументальной скульптуры. Методические рекомендации. ГосНИИР. Сост. Н.В. Тимофеева И.В. Касатонова, Ф.Б. Аракелян.- М; 1995. 65 с.
4. Технология, исследование и хранение произведений станковой и настенной живописи: [учеб. пособие для студентов худож. вузов и учащихся худож. училищ] / под ред. Ю. И. Гренберга. М. : Изобраз. искусство, 1987. 346 с.
8. Яхонт О. В. О реставрации и атрибуции. М., 2007
9. Яхонт О. В. Проблемы консервации, реставрации и атрибуции произведений искусства: избранные статьи /Гос. науч.-исслед. ин-т реставрации (ГосНИИР). М.: Сканрус, 2010. 463 с.
10. Зверев В.В. От поновления к научной реставрации. Москва, РИО Госниир, 1999.

Додаткова:

1. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. Чехия: АРТИЯ, 1987.
2. Донова К. В. Русское шитье жемчугом XVI–XVII вв. М., 1962.

3. Елкина А. К., Подвигана Н. Д., Хазанова И. А., Шемаханская М. С. Полевая консервация археологических находок (текстиль, металл, стекло). М., 1987.
4. Каталог збережених пам'яток Київського церковно-археологічного музею 1872-1922 рр. К., 2002.
5. Мінжуліна Т. В. Дослідження та реставрація музейного текстилю. К., 2005.

10. Додаткові інформаційні ресурси (інтернет ресурси):

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
2. <http://library.nakkkim.edu.ua/> електронний каталог бібліотеки Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
3. <http://elib.nplu.org/> електронна бібліотека «Культура України»
4. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека
5. http://informatic10.at.ua/index/informacijni_sistemi_ta_tekhnologiji/0-29
6. <https://scholar.google.ru/>
7. <https://orcid.org>
8. <https://www.scopus.com>
9. <https://dakkkim.academia.edu/>